

Jak správně nakládat v ŠJ s cenovými odchylkami u pořízených skladových zásob?

Jaké jsou praktické důvody vzniku odchylek ze zaokrouhlení u pořízených zásob ve školní jídelně a jaké jsou právní požadavky na jejich evidenci a zúčtování? Jak se nejjednodušeji se zaokrouhlením vypořádat v účetnictví?

Cenové odchylky jsou cenové (obvykle zaokrouhlovací) rozdíly mezi dodacím listem (tj. skladovou příjemkou) a došlou fakturou od dodavatele. Zaokrouhlovací rozdíly však mohou být způsobeny i jinými mechanismy, jako například výpočtem ceny u plátce DPH a jejím zaokrouhlováním v příslušném programovém vybavení apod. Nutno podotknout, že způsob vzniku cenové odchylky nehraje žádnou roli při jejím vypořádání v účetní evidenci.

Způsoby řešení cenových odchylek v programu MSklad

V programu MSklad, který slouží k evidenci materiálových zásob, existuje nástroj pro evidenci cenových odchylek - tzv. **modul Došlé faktury**. Ten eviduje došlou fakturu, umí ji propojit na jednotlivé příjemky a zároveň evidovat případný cenový rozdíl mezi fakturou a příjemkou. Cenové odchylky je pak možné vytisknout a hromadně zaúčtovat jedním účetním případem při měsíční uzávěrce.

Z praxe víme, že existuje celá řada způsobů, jak se obsluha programu snaží s cenovou odchylkou vypořádat. Některé mají své výhody, jiné jsou zcela chybné. Podívejme se na nejčastější alternativní způsoby řešení cenových odchylek.

1) Doporučené řešení, kdy obsluha programu používá modul Došlé doklady a eviduje řádně cenovou odchylku

- do příjemky se vždy zapisuje jen hodnota skutečně dodaného materiálu,
- po příchodu faktury zaeviduje do modulu Došlé doklady došlou fakturu a tuto fakturu propojí se všemi došlými příjemkami,
- program automaticky spočte cenovou odchylku,
- tato cenová odchylka je jednou měsíčně při měsíční uzávěrce zúčtována v celkových hodnotách jedním účetním zápisem do nákladů,
- řešení je velice přehledné a minimálně pracné, neboť o evidenci cenové odchylky se stará programové vybavení a k jejímu zaúčtování postačí jeden účetní případ měsíčně.

2) Nedoporučené, ale akceptovatelné řešení, kdy obsluha programu nepoužívá modul Došlé doklady a zaokrouhlení řeší výhradně účetní.

- tento postup je možný pouze v případě, že do příjemky obsluha zapisuje pouze hodnotu skutečně dodaného materiálu a nikoliv cenovou odchylku,
- došlé doklady a cenovou odchylku pak řeší výhradně na straně účetnictví tak, že účtuje na sklad (účet 112) pouze částku skutečně došlého materiálu z příjemky (jen tak se sejde s evidencí příjemek v programu MSklad) a zaokrouhlení účtuje do nákladů (účet 549 nebo 501 viz níže),
- v tomto případě se tak cenové odchylky účtují vždy na každé došlé faktuře jen na straně účetnictví.

3) Zcela nesprávné řešení, kdy bez ohledu na použití modulu Došlé doklady, je vždy cenová odchylka zapsána přímo do příjemky.

K tomu dochází obvykle dvěma různými postupy:

- a) pomocí fiktivní skladové karty "zaokrouhlení", na kterou je možné cenové odchylky přijmout a periodicky vyskladnit a tím zaokrouhlení dostat do nákladů (v tomto případě vždy do nákladů na potraviny tj. účet 501),

- b) přidáním částky zaokrouhlení do jedné nebo více skladových karet potravin (dojde k navýšení nebo snížení ceny konkrétního nakupovaného materiálu o částku zaokrouhlení) a to mnohdy i zpětně v okamžiku, kdy dojde faktura a je známa skutečná výše zaokrouhlení
- výše uvedený postup nedoporučujeme zejména z následujících důvodů:
 1. Cenovou odchylku je vhodné kvůli zásadě věrného zobrazení skutečnosti v účetnictví evidovat samostatně a program ji umí evidovat automaticky za použití modulu Došlé doklady.
 2. Je zkršlována nákupní cena materiálu, na který je připisováno zaokrouhlení ceny.
 3. Při zápisu příjemky není často známa skutečná výše celkového zaokrouhlení, neboť zatím nedošla faktura. Dochází k různým zpětným opravám a neprůkaznosti evidence.
 4. Zpětný zápis zaokrouhlení do příjemky po příchodu faktury se může dít až v okamžiku, kdy k příjemce již existuje výdejka. Zpětné opravy příjemky a výdejky způsobují větší chybovost a neprůkaznost evidence.
 5. Částka zaokrouhlení prochází příjemkou, výdejkou a tím i náklady na potraviny tj. je zahrnuta v hodnotách finanční bilance, avšak nejde o potraviny.

Legislativní a účetní pohled

Způsoby účtování a rozpouštění vzniklých cenových odchylek si stanovuje účetní jednotka sama svými vnitřním předpisem - směrnicí. Z platných právních předpisů se lze při tvorbě směrnice odkázat na:

- možnost účtování cenových odchylek ze zaokrouhlení do nákladů stanovuje dále **§ 33 odst. 6 písm. f) vyhlášky 410/2009 Sb.**, podle kterého je možné do položky A.I.36 Ostatní náklady z činnosti (účet 549) účtovat další náklady neuvedené v položkách A.I.1. Spotřeba materiálu až A.I.35. Náklady z drobného dlouhodobého majetku.
- **§ 57 „Způsob oceňování zásob a vymezení nákladů souvisejících s pořízením zásob“ vyhlášky č. 410/2009 Sb.**
- České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky – **ČÚS č. 707 „Zásoby“**

Z výše uvedeného tak vyplývají dvě správné účetní možnosti:

- a) Účtovat cenovou odchylku vždy rovnou na účet 501 – Spotřeba materiálu
- b) Účtovat cenovou odchylku vždy rovnou na účet 549 – Ostatní náklady z činnosti

Příklad:

S nakoupeným zbožím přichází pouze dodací list bez faktury, v daném okamžiku nejsme schopni posoudit, zda a v jaké výši může být cenová odchylka faktury od původního dodacího listu. V okamžiku účtování došlé faktury, zúčtujeme správnou výši pořízení zásoby (účet 111) a cenovou odchylku účtujeme na ostatní náklady z činnosti (účet 549). Účetní jednotka není plátce DPH.

Popis účetního případu	Částka	MD	D
1. dodací list - příjemka na nákup potravin	98,50 Kč	112	111
2. přijatá faktura na nákup potravin	100,00 Kč		321
- nakoupené potraviny	98,50 Kč	111	
- zaokrouhlení faktury	1,50 Kč	549	

Shrnutí doporučeného řešení

- ✓ Evidenci cenové odchylky tj. rozdíl mezi příjemkou došlou fakturu zajišťuje automaticky programové vybavení – modul Došlé doklady v programu MSklad.

- ✓ K řádnému zúčtování cenové odchylky do nákladů dochází jednou měsíčně při měsíční uzávěrce skladu v sumárních hodnotách za celý měsíc, kde na sestavě Měsíční hlášení je celková měsíční cenová odchylka uvedena a vyčíslena k zaúčtování.
- ✓ Protože je jak ve skladu, tak v účetnictví uvedena stejná částka za přijatý materiál a částka cenové odchylky se účtuje pouze v účetnictví do nákladů a nijak se nedotýká účtů skladové evidence (úctů 111 resp. 112), není nutné provádět při tomto způsobu účtování žádnou korekci finanční bilance o částku cenové odchylky.
- ✓ Účtování o cenových odchylkách lze kdykoli (i zpětně) zkontrolovat.
- ✓ Je beze zbytku splněna zásada věrného zobrazení skutečnosti v účetnictví.